

Mojmír Hamsík (26. 11. 1921 – 20. 12. 2007)

Vzpomínka Jana Royta na kolegu akademického malíře a restaurátora Mojmíra Hamsíka.

Požehnáním životní pouti je to, když člověk může naplnit své poslání. To se zcela podařilo akademickému malíři a restaurátorovi. Mojmiru Hamsíkovi (26. 11. 1921 v Brně – 20. 12. 2007 v Praze). Nebylo to však jednoduché a samozřejmé, neboť hlasu povolání je třeba naslouchat a účinně spolupracovat na jeho realizaci. Mojmír Hamsík měl k takovému to naslouchání všechny dispozice. Jako syn významného univerzitního profesora chemie dostal do vínku zájem o exaktní vědy, s nimiž souvisí i jistý zdravý skepticismus, jenž je dán mimo jiné i rychlou proměnou názorů v těchto vědách. Patřil k poválečné generaci, která se s velkým entuziasmem vrhla po roce 1945 na studium. Dle svědectví současníků Mojmír Hamsík již jako mladý student měl jasnou představu o tom, co chce dělat a čeho se chce vyvarovat. Projevoval zájem hned o několik oborů. Studoval současně dějiny umění na filosofické fakultě a malbu na Akademii výtvarných umění v ateliéru prof. Vratislava Nechleby. Soukromé hodiny malby mu dával malíř Emanuel Frinta. Na AVU pak Hamsík ještě prošel specializačním studiem malířských a konzervačních technik u profesora Bohuslava Slánského. Přístup k restaurování uměleckého díla, kterému Slánský učil své žáky, nebyl tehdy a ani ještě dlouho potom v Evropě vůbec samozřejmostí. Slánský chápal restaurování jako uměleckou činnost, která využívá znalostí exaktních věd, zejména z oblasti chemických a fyzikálních metod. Na vývoj Slánského metody působil pozitivní vliv památkových koncepcí vídeňské školy dějin umění, zdůrazňující konzervační přístup k památce. S mnohými žáky vídeňské školy, ke kterým patřil profesor Antonín Matějček a Vincenc Kramář se Slánský znal osobně. Silná generace Slánského žáků založila skupinu R-64, jejíž program nastínil prof. Bohuslav Slánský. Členem této skupiny byl i Mojmír Hamsík, jenž se zúčastnil i několika výstav skupinou pořádaných (R 64, galerie Vincence Kramáře v Praze, s katalogem; Umění restaurátorské, Uměleckohistorické muzeum v Kroměříži 1969, s katalogem), jejichž účelem bylo seznamovat veřejnost s prací restaurátorů. Mojmír Hamsík byl svými odbornými a morálními vlastnostmi předurčen, aby dále rozvíjel Slánského metodu. Po absolvování školy v roce 1949 vstoupil do restaurátorského ateliéru Národní galerie Praha. Zde působil (od roku 1956 jako jeho vedoucí) až do roku 1990. Restaurátorský ateliér Národní se pod jeho vedením stal předním evropským pracovištěm v oboru restaurování, které udržovalo čilé kontakty se zahraničím. Bylo to také možné díky velmi dobrým jazykovým schopnostem Mojmíra Hamsíka. Své poznatky si M. Hamsík prohloubil za studijních pobytů v Římě, v Bruselu, v Londýně a v Paříži. Po zřízení Archivu historické technologie se logicky stal jeho členem. Dostalo se mu velmi významné pocty zahraniční, když byl přijat za člena prestižní mezinárodní organizace *The International Institute for Conservation*

of Historic and Artistic Works, která vydává renomovaný časopis *Studies in Conservations*. Své znalosti předával Mojmir Hamsik také studentům, když od roku 1959 působil několik let jako externí vyučující historie techniky malby na katedře dějin umění FFUK v Praze, můžeme jenom litovat, že se výrazněji nepodílel na výuce oboru restaurování na AVU.

Za svého působení v Národní galerii měl Mojmir Hamsik možnost restaurovat díla významných osobností českého i světového umění, zejména z oboru malířství. K uměleckým dílům přistupoval se střízlivostí jemu vlastní a s nejvyšší mírou odbornosti. Samozřejmě mu byl dokonale provedený restaurátorský průzkum děl s využitím nejnovějších fyzikálně chemických metod. Na jeho podkladě pak volil optimální metodu restaurátorského zásahu, a to vždy při respektování „hodnoty stáří“ uměleckého díla. Tím, čím se odlišoval Mojmir Hamsik od většiny svých kolegů, byla schopnost hluboké teoretické reflexe restaurátorské práce. Napsal několik článků věnovaných obecné problematice restaurování uměleckých děl a historickým technologiím (např. Některé otázky restaurování a vědeckého průzkumu obrazů, *ZPP* 17, 1957; Restaurace a malířská technika, *Umění* 39, 1991, s. 316-321; Význam pojidel pro srovnávací studium historické technologie, *Technologia Artis* 1, 1991, s. 19-23;). Vysoce ceněny jsou restaurátory a historiky umění v Čechách i v zahraničí jeho statě o technice české deskové malbě 14. a 15. století, publikované vesměs v akademickém časopise *Umění*, v *Technologia artis*, v *Bulletinu Národní galerie* či v prestižních časopisech v zahraničí. Bez přispění Mojmira Hamsika by například nebylo možné hlubší umělecko-historické poznání tvorby Mistra Theodorika či Mistra třeboňského oltáře. Technologii karlštejnských obrazů Theodorika a jeho dílny věnoval několik článků, a to v různých časových etapách ((Malířská technika Mistra Theodorika, *Umění* 32, 1984, s. 377-387 – společně s J. Tomkem; Theodorik a dílna – addenda k technice malby, *Umění* 34, 1986, s. 64-68) Malířská technika Mistra Theodorika a její původ, *Technologia Artis* 2, 1992, s. 50-53; *Magister Theodoricus: restaurované deskové obrazy z kaple sv. Kříže*). V článku o technologii děl spojovaných s Mistrem třeboňského oltáře (*Mistr Třeboňského oltáře*, *Umění* 13, 1965, s. 139-175 společně s V. Frömlovou) upozornil na odlišnosti v technice malby ve srovnání s Theodorikem a jeho okruhem. Druhou oblastí, která Mojmira Hamsika odborně zaujala, byla italská malba gotiky, renesance (in: O. Pujmanová, *Italské gotické a renesanční obrazy v československých sbírkách*, kat. výst. NG, Praha 1987) i baroka zejména pak benátské školy (*Barokní principy v technice benátské pozdně renesanční malby*, *Umění* 30, 1982, s. 351-354; *K technice italské malby 17. a 18. století. Systém podkladových vrstev*, *Technologia Artis* 3, 1993, s. 103-107), která je poměrně hojně zastoupena i v českých sbírkách a jejíž ohlas lze vysledovat i v malířské tvorbě českého baroka, *Analýzou stratigrafie jednotlivých vrstev malby Hamsik značně přispěl k upřesnění autorských atribucí děl italských mistrů. Některé články (např. The Přemyslid Gross, Wallraf-Richartz Jahrbuch für Kunstgeschichte* 57, 1996, s. 58-59) napsal

také se svou ženou akademickou malířkou a restaurátorkou Radanou Hamsíkovou, která mu vytvářela výborné rodinné zázemí. Málo známá je skutečnost, že Mojmír Hamsík se věnoval i volné tvorbě, kterou představil i veřejnosti. Jeho obrazy a grafiky prozrazují obdiv k dílu malíře Josefa Šímy.

Nejzazší skutečnost nebyla pro Mojmíra Hamsíka něco mimo prostor a čas, nýbrž právě tady a teď, jako by měl na paměti myšlenku blízkou učení mahájánového buddhismu: „Nikdy však tento svět neopouštějme tak, že půjdeme hledat jeho překročení mimo něj“.

Mojmír Hamsík pracoval vždy velmi soustředěně a nacházel vnitřní uspokojení a možná i smysl životního putování a jeho přesahu ve zvláštním předivu smyslové a duchovní krásy uměleckého díla.

Autor: Jan Royt